

**ZENDER BRUSSEL** (1940-1944), radio-instituut gecontroleerd door de Duitse bezetter en Vlaamse collaborateurs (*collaboratie*).

Op 19 mei 1940 bezette een Duitse eenheid de gebouwen van het Nationaal Instituut voor Radio-omroep (NIR). Op 29 mei zond Sender Brüssel voor het eerst Nederlands- en Franstalige nieuwsberichten uit. De uitzendingen dienden de Duitse propaganda. Ze werden verzorgd door Vlaamse personeelsleden onder leiding van **Mon de Goeyse**, die al voor de oorlog aan het NIR verbonden was. Op 4 april kreeg **Wies Moens**, die voordien al als los medewerker optrad, de leiding over de gesproken uitzendingen. In januari 1942 werd hij bevorderd tot 'algemeen leider' van de culturele uitzendingen. Moens werd gesteund door het **Vlaamsch Nationaal Verbond** (VNV), dat met zijn aanstelling meer macht verwierf over de radio. Ook andere voor-  
aanstaande VNV'ers speelden een rol in de radio. Zo was **Bert Peleman** hoofdreferent voor kunst en letterkunde tot begin 1942, **Ferdinand Vercnocke** was rubriekleider politiek en gemeenschap tot 1943. De grote VNV-manifestaties werden over de radio uitgezonden. Ook de **Vlaamsch Nationale Zangfeesten** kregen veel aandacht. Het **Vlaamsch Nationaal Zangverbond** van **Willem de Meyer** had een eigen programma. Achter de schermen speelde zich een machtsstrijd af doordat de **Duitsch-Vlaamsche Arbeidsgemeenschap** (De-Vlag) de controle over de zender wenste. Ook met de bezetter geraakte de leiding van Zender Brussel in conflict aangaande de mate van het uitzenden van Duitse propaganda. Toen Moens einde 1943 weigerde berichtgeving uit te zenden over de oprichting van de **Hitlerjeugd Vlaanderen**, kon hij niet langer aanblijven. Op 31 december 1943 nam hij ontslag. Samen met hem vertrok ook **Gaston Fere-mans**, die de muziekdienst sedert het ontslag van **Arthur Meulemans** einde 1942 leidde. Van 1 januari 1944 af werd Zender Brussel geleid door **Paul Dou-liez**, voor de oorlog componist-pianist bij het NIR en in 1943 toegetreden tot de Waffen-ss. Met Dou-liez stond een DeVlag-gezinde aan het roer. Zender Brussel verdween uit de ether met de bevrijding.

LITERATUUR: T. vanden Bossche, *Hier Zender Brussel*, RUG, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1996.

ILLUSTRATIE(s), zie: omroep.

BRUNO DE WEVER